

Anja Klančnik

Z družino pod mogočno Belo goro

Tudi otroci zmorejo *Tour du Mont Blanc*

Pot *Tour du Mont Blanc* (TMB), ki obkroži masiv Mont Blanca, je ena lepših planinskih poti, predvsem zaradi pestrosti narave, mogočnosti ledenikov, nadmorske višine od 1000 do 2800 metrov, skakanja čez ledeniške reke in doživetja narave kar treh držav: Francije, Italije in Švice.

Pot se začne in konča v v Franciji, v majhnem mestecu Les Houches nedaleč od Chamonixa. Arhiv družine Klančnik

Pri tem se nabere več kot 170 kilometrov in skoraj deset tisoč višinskih metrov. Pot smo prehodili vsi iz naše družine. Po TMB hodi veliko planincev, predvsem mladih, a otrok ni bilo veliko. Z možem sva zelo ponosna na vse naše pohodnike. Devetletna Tinkara je najbrž ena najmlajših, ki je pot prehodila v enem kosu, in to v šestih dneh.

Pot TMB je večinoma dobro označena planinska pot, a ker ponuja več različic, smo poleg zemljevida in knjige z opisi imeli tudi vnaprej pripravljeno GPS-sled, kar se je izkazalo za odlično, saj se praktično nismo izgubili. Poleg državnih meja je na poti najmanj devet prelazov, od katerih najvišji sega nad 2800 metrov nadmorske višine. Pot moramo v celoti načrtovati vnaprej. Koče pod vznožjem Mont Blanca so zasedene in je rezervacija potrebna že vsaj en mesec prej. Prav tako je treba predvideti, koliko časa boš potreboval za sklenitev kroga. V knjigah so opisane etape razdeljene na 10 do 14 dni. Tretja zanka poti TMB pa je vreme, ki se ga pri načrtovanju en mesec pred pohodom ne

da napovedati, a je na poti najpomembnejši dejavnik. Veliko planincev se na pot poda kar s šotorom, saj je na poti kar nekaj kampov in tudi kočice večinoma dovoljlo postavitev šotora v bližini. V zadnjem času pot veliko ljudi tudi prekoselari.

Načrtovanje

Logistično načrtovanje te poti je res najtežji del. Ko se z možem sama odpravljava v hribe, ni tako pomembno, kje in kdaj bova spala ali jedla. Pri načrtovanju za celotno družino pa se sprašuješ: koliko poti bomo zmogli na dan, kje bomo jedli, se odpočili, kje lahko pot skrajšamo, če bo deževalo, kaj vse lahko damo v nahrbtnike, da ne bodo pretežki itd. Z možem Tomijem sva načrtovala na podlagi izkušenj z *ultraškimi* tekov in glede na kondicijo najinih otrok: Eme, 15 let, Neje, 14 let, Roka, 11 let, in Tinkare, 9 let, ter tudi glede na njihovo suvereno hojo po hribih. Planinci za turo porabijo tudi do 14 dni.

Koč je veliko, razlikujejo se v ceni, ponudbi in na podlagi izbranih koč vsak izbere tudi svojo različico poti. Nekateri odseki poti TMB so bolj pohodniški in na tistih odsekih so vse kočice polne že veliko prej. Rezervacija poteka večinoma po spletu, cena pa je odvisna predvsem od države, v kateri kočica je, nadmorske višine, na kateri leži, razgleda in dostopnosti ter izbire ugodja: veliko koč namreč ponuja samo možnost polpenzion, nekatere pa tudi samo nočitev. Ta del priprav ni bil enostaven, sploh ker sva kočice rezervirala prepozno in so bile večinoma že polne, nas pa je šest. Ravno ko sva rezervirala eno kočico, je bila druga že polna in spet sva preračunavala kilometre in čas hoje ter nove možnosti. Zanimivo je bilo, ker sva v prvi kočici lahko rezervirala le štiri ležišča, oskrbnica pa

*Na poti proti prelazu Col des Fours, 2665 m,
Francija Arhiv družine Klančnik*

ni sprejela tega, da bi se na ta ležišča stisnili vsi. Tako sta se možka odločila, da bosta kampirala ob kočici. Velik del logističnih težav smo rešili z izborom kampa v Courmayeurju, ki je eno najbolj obiskanih mest na italijanskem delu TMB, zato v območju 20 kilometrov po dolini Val Veny ali Val Ferret ni bilo proste postelje. Tako smo v kampu prespali dan pred začetkom TMB ter za ceno osem evrov na dan pustili tam postavljen šotor kar vse dni. V kamp smo nato prišli na koncu drugega dne hoje po prečenju čudovitega prelaza Col de la Seigne, 2516 m, tam preživeli naš prost deževen dan, nato pa še noč po zaključku TMB.

Z otroki gremo

V hribe se odpravim, ker in ko me pokličejo, zato tudi moje priprave na razne *ultra* niso načrtovani treningi, ampak predvsem pohodi z družino. Vsi hočemo biti le v naravi in v akciji. Poleg tega sva s Tomijem neverjetna navdušenca dolgih povezovalnih poti po hribih, oba sva tudi pretekla Slovensko planinsko pot. Pri večdnevni poteh je treba hoditi le z mislijo na naslednji postanek, doseg končnega cilja pa zahteva veliko vzdržljivosti in vztrajnosti, sprotno reševanje problemov ter povezanosti z divjo naravo.

Za pot TMB sem izvedela že pred leti, ko sem prvič slišala za znano *ultraško* tekmo UTMB, ki v celoti poteka po tej poti in že takrat sem si zaželela, da jo doživijo tudi otroci. Za tak podvig je nujna dobra fizična pripravljenost, prav tako pa tudi leta hribovskih izkušenj, hoje, saj so vzponi in spusti res dolgi, vreme pa se lahko v trenutku obrne. Otroci so v hribih od svojega tretjega leta, na Triglav so šli pri petih letih, pri šestih čez Pohorje, pa od Vipave do Trsta, od Vipave do Triglava, vsako leto iz Vipave na Sv. goro in še in še ... V naravi se razgovorijo, v naravi se povežemo, narava nas uči in sprosti. Njihov korak je suveren, to smo dodatno preverili še teden dni pred začetkom TMB z deseturnim vzponom iz Krme na Triglav in nazaj.

*Oznake na spustu
s prelaza Col de
la Seigne, 2516 m,
proti Courmayeurju,
1500 m, zadaj Rifugio
Elisabetta, Italija
Arhiv družine Klančnik*

Rifugio Elisabetta oz. Rifugio Elisabetta Soldini Montanaro, 2195 m, koča v italijanskih Alpah nad dolino Val Veny, s pogledom na ledenik Aiguille des Glaciers Arhiv družine Klančnik

Švicarski del poti s prelaza Col de la Forclas, 1527 m, proti Les Grandes, 2113 m, in Col de Balme, 2191 m Arhiv družine Klančnik

Pa začnimo

Začetek poti in smer TMB si vsak izbere sam. Mi smo začeli v Franciji, v Chamonixu – Les Houchesu v nasprotni smeri urinega kazalca, in sicer 2. avgusta, zaključili pa 8. avgusta. Vsak dan smo hodili povprečno od devet do deset ur s počitki vred, torej je bila hoja razporejena čez cel dan. Dnevno smo naredili med 25 in 35 kilometri, približno 2000 višinskih metrov na nadmorski višini med 1000 in 2800 metrov. Temperature so bile zvečer in zjutraj malo nad ničlo, čez dan pa med 15 in 20 stopinjami Celzija, vendar so nas sončni žarki lepo ogreli.

Dolgi vzponi na tej poti so bili morda najtežji del, saj je že teža nahrbtnika s spalko in oblačili kar velika. Z vsakega od prelazov se je treba najprej spustiti in nato ponovno vzpeti. Vsak od otrok je nosil svoje stvari in bil na poti popolnoma samostojen, starejši trije pa so nosili tudi hrano in pijačo. Na srečo je vode na poti TMB zelo veliko in smo kmalu ugotovili, da jo lahko dotakamo iz potočkov in rek. Pot poteka po dolinah, čez prelaze in tudi skozi mesta. Vsakič ko smo bili v mestu, smo v trgovini nakupili za malico in kosilo, velikokrat tudi za večerjo. No, v Švici smo bili v trgovini več časa, kupili smo manj in plačali več. Pršut je 80 evrov za kilogram, kavica 3,50 evra in pivo skoraj deset evrov.

Kaj pa vreme?

Največji izziv nam je postavljajo vreme, zato smo ga vneto spremljali in mu prilagajali urnik in tempo hoje. To se je izkazalo za odlično že drugi dan, ko smo prav zaradi krajših postankov pravočasno prišli v kamp. Tretji dan je deževalo prav ves dan in neverjetno je, da smo prav tisti dan imeli načrtovan počitek. Tudi na enem lepših grebenov proti Tête de la Tranche nad italijansko dolino Ferret nas je ulovil dež, a sonček nas je kmalu ponovno ogrel. Morda eden najmočnejših spominov otrok pa je prav na dan, ko nas je nevihta ulovila na višini nad 2000 metrov in vedriti ni bilo smiselno, saj je bil napovedan dež do jutra. Bili smo mokri in premraženi, a smo morali naprej še dve uri do koče. Megla in burja sta iskanje prave koče na pobočju smučišča z vlečnicami in drugimi kočami še otežili. Spustili smo se prenizko, zato smo se morali do prave koče ponovno vzpeti. A nam je uspelo. Vsi smo bili presrečni. Preoblekli smo se, celo nekaj stvari posušili in se ogreli.

Raznolikost narave, razgledov, ljudi

Pogledi s prelazov so res impresivni. Masiv mogočne Bele gore se pred tabo obrača, enkrat vidiš njegov najvišji vrh, drugič Grandes Jorasses ali Aiguille du Midi in druge, ves čas pa občuduješ ledenike, strmino in skale. Pri tem pa prehajaš iz ene v drugo dolino in prav vsaka je res posebna in čudovita. Še posebno Švica te kar objame v svojo lepo naravo. Tudi nas je prevzel zelo razgledni greben do Alp Bovine in nato spust do znanega kolesarskega prelaza Col de la Forclaz. Še bolj navdušujoč pa je visokogorski del do kočice sredi hriba Les Grandes in Col de Balme. Ko si tako prevzet od narave in kar lebdiš kot v nebesih, te Švicarji hitro postavijo na trdna tla. Pa to niso njihove cene, ampak neprijaznost in hladnost. Skoraj pri vsaki koči ali na prelazu smo se predstavljali sem in tja, ker nikjer nismo smeli niti sedeti, če smo jedli svojo hrano. Prazne klopi so tako morale ostati prazne, ker so bile samo za goste, ki pa jih ni bilo. Morda je le naša izkušnja taka, ne vem, a bila je res očitna razlika med njimi ter zelo ustrežljivimi in toplimi Francozi in tudi prijaznimi Italijani. Na švicarski tekmi Swiss Peaks leta 2019 tega s Tomijem nisva opazila, morda ker je bila zelo dobro organizirana, ali ker smo bili mi utrujeni ali pa so prostovoljci drugačni. V Franciji in v hribih nad Chamonixom smo na to hitro pozabili, saj smo se vzpeli na zanimivo pobočje s smučišči, ki s svojo raznoliko pokrajino spada tudi v naravni rezervat. Najvišji in naš zadnji vzpon je bil kar 1200 višinskih metrov na vrh Le Brévent, 2525 m, ki ponuja najlepši in najbolj neposreden pogled na Mont Blanc.

Vzpon od kočice Rifugio Elena, 2053 m, na mejni prelaz Grand Col Ferret, 2437 m, iz Italije v Švico
Arhiv družine Klančnik

Kaj je pomembno, ko greš z otroki na pot

Pri otrocih je še posebej pomembno, da jim je pohod v izziv in da čutijo, da je to tudi njihov projekt. Zato sva jih midva vključila že takoj v nakup in pripravo ustrezne opreme, hrane, prve pomoči ter okvirno načrtovanje vsakega dne posebej. Doma smo skupaj preštudirali in sestavili seznam za nahrbtnike. Bistveno je, da imaš v nahrbtniku vse, kar potrebuješ (npr. majice s kratkimi rokavi, topla oblačila, rokavice, kapo, dežne hlače in pelerino, vetrovko, tanko bundo, termo flis, spalno vrečo, prvo pomoč, astrofolijo in bivak vrečo, sončno kremo, naglavne lučke, polnilce za *mobije*, zemljevid), in tudi to, da nimaš, česar ne potrebuješ (preveč oblačil, nepomembnih stvari). Vsekakor misel na to pot zanje ni bila lahka, a čutila sem, da nama zaupajo.

Greben proti Tête de la Tranche, 2584 m, nad dolino Val Ferret z neverjetnim pogledom na Belo goro (Mont Blanc), Italija
Arhiv družine Klančnik

V hribih so že velikokrat od avta gledali proti vrhu in se spraševali, ali gremo res tja gor. Takrat jih moj odgovor, da potrebujemo do tja dve uri, ni pomiril; predvsem njihove izkušnje so jim dale zdravo samozavest. Na poti je veliko dnevnih pohodnikov, sploh na ravninskih delih in tam je bilo tudi veliko družin; drugače pa nismo srečali otrok. Ne vem, ali je katera devetletnica že prehodila pot TMB. Vem pa, da je naša Tinkara z njo opravila suvereno, pogumno. S trdnim korakom, težkim nahrbtnikom in brez praske, in to v šestih dneh vseh 170 kilometrov in 10.000 višinskih metrov. Vsi smo zelo ponosni nanjo in tudi na ostale pohodnike. Kmalu so sprejeli dnevno rutino: vstali smo med 4. in 5. uro zjutraj, jedli smo, ko smo bili lačni, pili iz potokov, spali, ko smo bili utrujeni, in predvsem uživali v trenutku. Pot jim je s pesmimi in šalami hitro minevala, že prvi dan smo se naučili francoskega pozdrava "Bo žur", nabirali maline in borovnice, lovili

metulje, skakali čez gorske reke, se osvežili v marsikaterem jezeru.

Vedno je tudi kdo potegnil in pridobil zmago nad prelazom. Enkrat je bila to Neja, ki je na poti proti Grand Col Ferretu prehitela tri mlade Francoze. Niso mogli kaj, da ji na vrhu vsi zadihani ne bi čestitali. Včasih pa so utihnili in slišal se je le njihov korak. Zavedala sva se, da tako dolgi vzponi in spusti, še bolj večdnevni, niti za naju niso enostavni. A niti enkrat v celem tednu ni nobeden niti zastokal. Vsak dan znova so prestavili svoje meje. Otroci niso mogli verjeti, da kar gredo, da jim sploh ni težko, da jih noge sploh ne bolijo. Le nahrbtniki, ki so bili v hrib zelo težki, pri spustih pa lažji, so jih ožulili, kar so pa tudi že navajeni. Tokrat so ponovno nemogoče preobrnilo v uresničljivo. Vprašali so me, kako sem vedela, da bodo zmogli – tega nisem vedela – sem pa čutila. Čutenja in nas pa oblikuje le narava. ○

Informacije

Začetek in konec poti v Franciji: Chamonix–Les Houches, hoja v nasprotni smeri urinega kazalca.

Opravljeni kilometri in višinski metri: 172 kilometrov, 9500 višinskih metrov.

Etape (dolžina, višinska razlika, čas hoje)

Prvi dan (25 km, 1700 m, 9 h)

Francija: Des Houces–Col de Voza, 1650 m–Bionnassay, 1320 m–La Champel–Les Contamines–Noter Dame de La Gorge–Chalet Nant Brame–Chalet des Pres–Refuge des Pres, 1950 m

Drugi dan (32 km, 2000 m, 9,5 h)

Francija–Italija: Refuge des Pres–Col du Bonhomme, 2329 m–Col de la Croix du Bonhomme, 2479 m–Col des Fours, 2665 m–La Ville des Glaciers, 1789 m–Col de la Seigne, 2516 m–Rifugio Elizabeta–Cabane du Combal–Courmayeur, 1500 m

Tretji dan (35,5 km, 2600 m, 13 h)

Italija–Švica: Courmayeur–Rifugio Bertone, 1989 m–Tête de la Tranche, 2584 m–Col Sapin, 2436 m–Pas Entre-deux Sauts, 2524 m–Rifugio Bonatti, 2054 m–Chalet Val Ferret, 1700 m–Rifugio Elena, 2053 m–Grand Col Ferret, 2437 m–Alpage de la Peule, 2071 m

Četrty dan (25 km, 900 m, sestop 1700 m, 8 h)

Švica: Alpage de La Peule, 2071 m–La Fouly, 1593 m–Plaz de Fort, 1100 m–Les Arlache–Issert–Champex–Lac, 1500 m–Gite Bon Abri, 1600 m

Peti dan (26 km, 1700 m, 8,5 h)

Švica–Francija: Champex–Lac, Gite Bon Abri, 1600 m–Alp Bovine, 1987 m–Col de la Forclas, 1527 m–La Peuty, 1326 m–Les Grandes, 2113 m–Col de Balme, 2191 m–Gite Charamillon, 1900 m

Šesti dan (30 km, 1700 m, sestop 2000 m, 11 h)

Francija: Charamillon, 1900 m–Montroc–Tre Le Champ–Argentiere, 1300 m–La Flegere, 1877 m–Plan Praz, 2075 m–Col de Brevent, 2368 m–Le Brévent, 2525 m–Lac de Brevent–Refuge de Bellachat, 2152 m–Les Houches, 1050 m

Oskrba

Koče večinoma omogočajo nočitev z večerjo ali nočitev z

večerjo in zajtrkom (polpenzion), le redke omogočajo samo nočitev. S seboj smo nosili spalne vreče, a v večini koč smo plačali tudi uporabo prevlek. Večerjali/zajtrkovali smo v koči, za ostale obroke smo v mestih nakupili hrano in jo nosili v nahrbtniku. Vodo smo zajemali v rekah in potokih.

Prenočišča na poti

25 km: Koča Prés /Refuge des Prés, 1950 m

57 km: HOB0 kamping/Courmayeur HOB0 Camp, 1500 m

92,5 km: Koča Peule/Gîte Alpage de La Peule, 2071 m

117,5 km: Gostišče Bon Abri/Auberge Gîte Bon Abri (Champex Lac), 1600 m

143,5 km: Gostišče Les Ecuries de Charamillon/Gîte d'Alpage Les Ecuries de Charamillon, 1900 m

Literatura

Jim Manthorpe: *Tour du Mont Blanc. Route guide and maps.* Trailblazer, 2019.

Spletne strani

<http://www.autourdumontblanc.com/en/>

<https://www.chamonix.net/english/summer-activities/trekking/tour-of-mont-blanc>

<https://www.thenaturaladventure.com/tours/tour-du-mont-blanc-from-les-houches/>

Pomoč pri načrtovanju nočitev: <https://www.montourdumontblanc.com/uk/index.aspx>

Potrebna dovoljenja

Veljavni dokumenti za prestop meje in aktualni covidni ukrepi.

Šotorjenje/kampiranje

V Franciji je dovoljeno nad 2000 metrov, vendar ne neposredno pri planinski koči. Nekatere kočice imajo urejen travnik za postavitve šotora.

V Švici je kampiranje v naravi povsem prepovedano, izjemoma kakšna kočica dovoli na svojem 'dvorišču'.

V Italiji uradno kampiranje ni dovoljeno, razen nad 2500 metrov v času od zore do mraka. Načeloma te ne preganjajo, na zasebnih zemljiščih smo opazili table za prepoved kampiranja.